

วิปัสสนาภาวนาในคัมภีร์พระพุทธศาสนา (๕)

สุภีร์ ทุมทอง

๔ มิถุนายน ๒๕๖๒

ค. การวัดและประเมินผล

๑. การเข้าชั้นเรียน ความสนใจ	๑๐	คะแนน
๒. งานสรุปสาระการเรียนรู้ประจำสัปดาห์	๒๐	คะแนน
๓. ทดสอบในห้องเรียน	๒๐	คะแนน
๔. วิเคราะห์วิปัสสนาภาวนาในพระสูตร ๑ เรื่อง	๕๐	คะแนน
๔.๑ ที่มาและเหตุเกิดพระสูตร		
๔.๒ เนื้อหาโดยรวมของพระสูตร		
๔.๓ วิปัสสนาภาวนาที่ปรากฏในพระสูตร		
๔.๔ วิเคราะห์พร้อมหลักฐานอ้างอิงประกอบ		
๔.๕ สรุป		
๔.๖ ภาคผนวกเนื้อหาพระสูตรต้นฉบับ		

รวม ๑๐๐ คะแนน

ง. เวลาและหัวข้อการบรรยาย

๑. ๓ เม.ย. ๖๒ ความรู้พื้นฐานวิปัสสนาภาวนาในพระไตรปิฎก
๒. ๑๐ เม.ย. ๖๒ หลักวิปัสสนาภาวนาแบบต่าง ๆ ในพระไตรปิฎก
๓. ๑๗ เม.ย. ๖๒ หลักวิปัสสนาภาวนาที่จัดเป็นระบบ (๑)
๔. ๒๔ เม.ย. ๖๒ หลักวิปัสสนาภาวนาที่จัดเป็นระบบ (๒)
๕. ๔ มิ.ย. ๖๒ หลักวิปัสสนาภาวนาที่จัดเป็นระบบ (๓)
๖. ๖ มิ.ย. ๖๒ นิสิตนำเสนอหน้าชั้นเรียน
๗. ๒๑ มิ.ย. ๖๒ สอบในชั้นเรียน

๓. หลักวิปัสสนาภาวนาที่จัดเป็นระบบ

๓.๑ วิปัสสนาภาวนารวมองค์มรรค

๓.๒ มรรคเดียวแสดงหลายแบบ

๓.๓ ระบบคฤหัสถ์

๓.๔ ระบบบรรพชิต

๓.๕ ระบบเรียงลำดับสภาวะธรรม

๓.๖ ระบบเรียงลำดับธรรมดำเนินงาน

๓.๗ ระบบเรียงลำดับความบริสุทธิ์

๓.๘ ระบบเรียงลำดับเน้นปัญญา

๓. หลักวิปัสสนาภาวนาที่จัดเป็นระบบ

๓.๘ ระบบเรียงลำดับเน้นปัญญา

๓.๘.๑ รู้ด้วยปัญญา ตัณหาไม่เกิด

๓.๘.๒ ผู้ฉลาดในธรรมทั้งหลาย

๓.๘.๓ ธรรมัญญูจิตตญาณก่อน นิพพานญาณหลัง

๓.๘.๔ ภาวนามยญาณ

๓.๘.๕ ปริปัญญา ๓

๓.๘.๖ วิสุทธิติ ๗

๓.๘.๗ ญาณในคัมภีร์ปฏิสัมภิทามรรค

๓.๘.๘ ญาณในคัมภีร์วิสุทธิมรรค

๓.๘.๙ ญาณในคัมภีร์อภิธรรมัตถสังคหะ

๓.๘.๖ วิสุทธิ ๗

เอวเมว โข อาวุโส สีสวิสสุทธิ ยาวเทว จิตฺตวิสสุตฺตถา,
จิตฺตวิสสุทธิ ยาวเทว ทิฏฺฐิจวิสสุตฺตถา,
ทิฏฺฐิจวิสสุทธิ ยาวเทว กงฺขาวิตฺรณวิสสุตฺตถา,
กงฺขาวิตฺรณวิสสุทธิ ยาวเทว มคฺคามคฺคณานทสฺสนวิสสุตฺตถา,
มคฺคามคฺคณานทสฺสนวิสสุทธิ ยาวเทว ปฏฺฐิปทานานทสฺสนวิสสุตฺตถา,
ปฏฺฐิปทานานทสฺสนวิสสุทธิ ยาวเทว ฌานทสฺสนวิสสุตฺตถา,
ฌานทสฺสนวิสสุทธิ ยาวเทว อนฺอุปาทาปรินิพฺพานตฺถา,
อนฺอุปาทาปรินิพฺพานตฺถํ โข อาวุโส ภควติ พุรหฺมจริยํ วุสฺสตี.

(ม.มู. ๑๒/๒๕๙)

๓. หลักวิปัสสนาภาวนาที่จัดเป็นระบบ

๓.๘ ระบบเรียงลำดับเน้นปัญญา

๓.๘.๑ รู้ด้วยปัญญา ตัณหาไม่เกิด

๓.๘.๒ ผู้ฉลาดในธรรมทั้งหลาย

๓.๘.๓ ชัมมัฏฐิติญาณก่อน นิพพานญาณหลัง

๓.๘.๔ ภาวนามยญาณ

๓.๘.๕ ปริปัญญา ๓

๓.๘.๖ วิสุทธิ ๗

๓.๘.๗ ญาณในคัมภีร์ปฐีสัมภิทามรรค

๓.๘.๘ ญาณในคัมภีร์วิสุทธิมรรค

๓.๘.๙ ญาณในคัมภีร์อภิธัมมัตถสังคหะ

๓.๘.๗ ญาณในคัมภีร์ปฏิสัมภิทามรรค

- [๑] โสตาธานะ ปญญา สุตมเย ญาณิ.
- [๒] สุตวาน สัมเวระ ปญญา สีลมเย ญาณิ.
- [๓] สัมวิตฺวา สมาทหนะ ปญญา สมာธิภาวนามเย ญาณิ.
- [๔] ปจฺจยปริคฺคเห ปญญา ฌมฺมภูจิติญาณิ.
- [๕] อตีตानาคตปจฺจุปฺปนฺนํ ฌมฺมานํ สงฺขิปิตฺวา ววตฺถานะ ปญญา สมมสเน ญาณิ.
- [๖] ปจฺจุปฺปนฺนํ ฌมฺมานํ วิปริณามานุปสฺสเน ปญญา อุทฺยพฺพยานุปสฺสเน ญาณิ.
- [๗] อารมฺมณํ ปฏิสงฺขา ภงฺคานุปสฺสเน ปญญา **วิปสฺสเน ญาณิ.**

(ขุ.ป. ๓๑)

๓.๘.๗ ญาณในคัมภีร์ปฐีสัมภิทามรรค

- [๘] ภัยตูปฏฐาเน ปณฺญา อาทึนเว ญาณํ.
- [๙] มุญฺจิตุกมฺยตาปฐิสงฺขาสนฺตฺธิจฺจนา ปณฺญา สงฺขารุเปกฺขาสุ ญาณํ.
- [๑๐] พหิทฺฐาฐุจฺจานวฺวิจฺจฺจเน ปณฺญา โคตฺรญฺญาณํ.
- [๑๑] ทฺภโถวฺจฺจานวฺวิจฺจฺจเน ปณฺญา มคฺเค ญาณํ.
- [๑๒] ปโยคปฺปฐิปฺปสฺสทฺธิปณฺญา ผลเ ญาณํ.
- [๑๓] ฉินฺนมนฺนุสฺสเน ปณฺญา วิมุตฺติญาณํ.
- [๑๔] ตทา สมฺปาคเต ฐมฺเม ปสฺสเน ปณฺญา ปจฺจเวกฺขเณ ญาณํ.,...

(ขุ.ป. ๓๑)

๓. หลักวิปัสสนาภาวนาที่จัดเป็นระบบ

๓.๘ ระบบเรียงลำดับเน้นปัญญา

๓.๘.๑ รู้ด้วยปัญญา ตัณหาไม่เกิด

๓.๘.๒ ผู้ฉลาดในธรรมทั้งหลาย

๓.๘.๓ ชัมมัฏฐิติญาณก่อน นิพพานญาณหลัง

๓.๘.๔ ภาวนามยญาณ

๓.๘.๕ ปริปัญญา ๓

๓.๘.๖ วิสุทธี ๗

๓.๘.๗ ญาณในคัมภีร์ปฐีสัมภิทามรรค

๓.๘.๘ ญาณในคัมภีร์วิสุทธีมรรค

๓.๘.๙ ญาณในคัมภีร์อภิธัมมัตถสังคหะ

๓.๘.๘ ญาณในคัมภีร์วิสุทธิมรรค

(นามรูปปริจเฉทญาณํ ปจฺจยปริคฺคหญาณํ สมฺมสนญาณํ)

อุทฺตยพฺพยานุสฺสนาญาณํ ภงฺคานุสฺสนาญาณํ

ภยตฺตฺปนฺนญาณํ อาทึนวาณุสฺสนาญาณํ

นิพฺพิทานุสฺสนาญาณํ มุญฺจิตฺตฺกมฺยตาญาณํ

ปฏฺฐิสงฺขานุสฺสนาญาณํ สงฺขารุเปกฺขาญาณํ สจฺจานุโลมิกญาณํ

(โคตรภูญาณํ มคฺคญาณํ ผลญาณํ ปจฺจเวกฺขณญาณํ).

(วิสุทธิ. ๒/๖๖๒-๘๕๓/๒๕๐-๓๘๔)

๓. หลักวิปัสสนาภาวนาที่จัดเป็นระบบ

๓.๘ ระบบเรียงลำดับเน้นปัญญา

๓.๘.๑ รู้ด้วยปัญญา ตัณหาไม่เกิด

๓.๘.๒ ผู้ฉลาดในธรรมทั้งหลาย

๓.๘.๓ ฉัมมัฏฐิติญาณก่อน นิพพานญาณหลัง

๓.๘.๔ ภาวนามยญาณ

๓.๘.๕ ปริปัญญา ๓

๓.๘.๖ วิสุทธิ ๗

๓.๘.๗ ญาณในคัมภีร์ปฏิสัมภิทามรรค

๓.๘.๘ ญาณในคัมภีร์วิสุทธิมรรค

๓.๘.๙ ญาณในคัมภีร์อภิธัมมัตถสังคหะ

๓.๘.๙ ญาณในคัมภีร์อริธัมมัตถสังคหะ

สมมุตสนญาณํ อุทฺยพฺพยญาณํ ภงฺคญาณํ ภายญาณํ
อาทึนฺวญาณํ นิพฺพิทาญาณํ มุญฺจิตุกมฺยตาญาณํ
ปฐฺมิสงฺขญาณํ สงฺขารุเปกฺขญาณํ อนฺุโลมญาณญฺเจติ
ทส วิปสฺสนาญาณานิ.

(อริธมฺมตฺถ. ๔๖/๖๐)

เชื่อมโยง ปริณญา วิสุทธิ ญาณ

ปริณญา	วิสุทธิ	ญาณ	กำหนดสัจจะ
ญாதปริณญา	ทัญญูวิสุทธิ	นามรูปปริจเฉทญาณ	กำหนดทุกขสัจ
	กัังขาวิตรณวิสุทธิ	ปัจจยปริคคหญาณ	กำหนดสมุทัยสัจ
ตีรณปริณญา	มัคคามัคคญาณทัสสนวิสุทธิ	สัมมสนญาณ	กำหนดมัคคสัจ
ปหานปริณญา	ปฏิบัติทาญาณทัสสนวิสุทธิ	อุกฤษัฒพพานุปีสสนาญาณ ภัังคานุปีสสนาญาณ ภยตูปัญฐานญาณ อาทีนวานุปีสสนาญาณ นิพพิทานุปีสสนาญาณ มุญจิตุกัมยตาญาณ ปฏิสังขานุปีสสนาญาณ สังขารุเปกขาญาณ สัจจานุโลมิกญาณ	

หัวข้อบรรยาย

๑. ความรู้พื้นฐานวิปัสสนาภาวนาในคัมภีร์
๒. หลักวิปัสสนาภาวนาแบบต่าง ๆ ในคัมภีร์
๓. หลักวิปัสสนาที่จัดเป็นระบบ
๔. เชื่อมโยงหลักธรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๔. เชื่อมโยงหลักธรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

โลกียา ปณฺญา, โลกุตฺตรา ปณฺญา.

(อภิ.วิ. ๓๕/๗๕๒)

จินฺตามยา ปณฺญา, สุตฺมยา ปณฺญา, ภาวนามยา ปณฺญา.

(อภิ.วิ. ๓๕/๗๕๓)

กมฺมสุสฺสกตํ ญาณํ, สจฺจานุโลมิกํ ญาณํ,
มคฺคสมงฺคิสุสฺส ญาณํ, ผลสมงฺคิสุสฺส ญาณํ.

(อภิ.วิ. ๓๕/๗๕๔)

สวัสดีครับ